

साप्ताहिक चालू घडामोडी तिसरा आठवडा फेब्रुवारी 2022

Table of Contents

महत्वाच्या बातम्या: राज्य.....	3
• मुंबईत वॉटर टॅक्सी सेवा.....	3
• पश्चिम बंगालचे राज्यपाल जगदीप धनखर यांनी विधानसभेचे अधिवेशन स्थगित केले.....	3
• मेदारम जठारा 2022	4
• सेंट्रल जेल इंदूरला स्वतःचे एफएम रेडिओ चॅनल	4
महत्वाच्या बातम्या: भारत.....	4
• भारताच्या अध्यक्षपदासाठी G20 सचिवालय	4
• इस्लामिक सहकार्य संघटना (OIC)	5
• केंद्राने कूड पाम तेलासाठी कृषी उपकर कमी केला	6
• भारतातील जपानी औद्योगिक टाउनशिप.....	6
महत्वाच्या बातम्या: जग.....	7
• भारत-यूएई आभासी शिखर परिषद.....	7
• WHO ने Quit Tobacco App लाँच केले	7
• जागतिक शाश्वत विकास शिखर परिषद.....	8
• लासा ताप (Lassa Fever).....	9
• भारत-ऑस्ट्रेलिया अंतरिम व्यापार करार.....	9
• कंदाहारमध्ये WFP ला गहू सुपूर्द करण्यासाठी भारताने सामंजस्य करारावर स्वाक्षऱ्या केल्या	10
• QUAD परराष्ट्र मंत्र्यांची बैठक	10
महत्वाच्या बातम्या: अर्थव्यवस्था	11
• फिनटेक ओपन हॅकार्थॉन.....	11
महत्वाच्या बातम्या: संरक्षण.....	11
• CRNO ची भारत भेट	11
• IAF सिंगापूर एअर शो 2022 मध्ये तेजस लढाऊ विमाने दाखवणार	12
विज्ञान आणि तंत्रज्ञान	13
• भारतासाठी उपग्रह-आधारित इंटरनेटची घोषणा करण्यासाठी रिलायन्स जिओने SES सह भागीदारी केली आहे	13
• इस्रोने EOS-04 या उपग्रहाचे यशस्वी प्रक्षेपण केले	13

महत्वाच्या बातम्या: पर्यावरण.....	14
• ऊर्जा मंत्रालयाने ग्रीन हायड्रोजन/ग्रीन अमोनिया धोरण अधिसूचित केले.....	14
महत्वाच्या बातम्या: योजना.....	14
• क्षमता विकास योजना.....	14
• न्यू इंडिया साक्षरता कार्यक्रम.....	15
• DNTs च्या आर्थिक सक्षमीकरणासाठी योजना (SEED).....	16
• "नवीन सीमा: अक्षय उर्जेवर एक कार्यक्रम".....	16
• PM-JAY अंतर्गत लाभार्थी डेटाबेससह एकत्रीकरण.....	17
• "स्माइल" योजना.....	18
• कम्युनिटी इनोव्हेटर फेलोशिप.....	18
पुस्तके.....	19
• सागरिका घोष यांनी लिहिलेले "अटल बिहारी वाजपेयी" नावाचे पुस्तक.....	19
महत्वाचे दिवस.....	19
• जागतिक रेडिओ दिवस.....	19
• राष्ट्रीय महिला दिन.....	20
अहवाल.....	20
• EIU चा लोकशाही निर्देशांक 2021.....	20
नवीन नेमणुका.....	21
• विनीत जोशी यांनी CBSE चे नवे अध्यक्ष म्हणून पदभार स्वीकारला.....	21
• इल्कर आयसी एअर इंडियाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी.....	21
• मुनीश्वरनाथ भंडारी मद्रास उच्च न्यायालयाचे नवे मुख्य न्यायाधीश.....	22
निधन.....	22
• संगीतकार आणि गायक बप्पी लाहिरी यांचे निधन.....	22
• बजाज समूहाचे माजी अध्यक्ष राहुल बजाज यांचे निधन.....	22
संकीर्ण.....	23
• दुचाकीवरील मुलांसाठी सरकारचे नवीन नियम.....	23
• डाबर ही पहिली भारतीय 'प्लास्टिक वेस्ट न्यूट्रल' FMCG कंपनी ठरली आहे.....	23

साप्ताहिक चालू घडामोडी तिसरा आठवडा फेब्रुवारी 2022

महत्वाच्या बातम्या: राज्य

मुंबईत वॉटर टॅक्सी सेवा

- केंद्रीय बंदरे, नौकानयन आणि जलमार्ग आणि आयुष मंत्री सर्वानंद सोनोवाल यांनी बेलापूर जेट्टी येथून मुंबईतील नागरिकांसाठी वॉटर टॅक्सी सेवेला हिरवा झेंडा दाखवला.
- डोमेस्टिक कूझ टर्मिनल (डीसीटी) येथून वॉटर टॅक्सी सेवा सुरू होणार असून नेरुळ, बेलापूर, एलिफंटा बेट आणि जेएनपीटी येथील जवळपासच्या ठिकाणांनाही या सेवा जोडल्या जाणार आहेत.
- 8 कोटी 37 लाख रुपये खर्चून नव्याने बांधण्यात आलेल्या बेलापूर जेट्टीला बंदर, जहाजबांधणी आणि जलमार्ग मंत्रालयाच्या सागरमाला योजनेअंतर्गत 50-50 मॉडेलमध्ये निधी देण्यात आला होता.

सागरमाला कार्यक्रमाविषयी :

- भारताचा ७,५१७ किमी लांबीचा सागरी किनारा, १४,५०० कि.मी. संभाव्य नेव्हिजेबल जलमार्ग आणि महत्वाच्या आंतरराष्ट्रीय सागरी व्यापार मार्गांवरील त्याच्या धोरणात्मक स्थानाचा फायदा घेऊन देशातील बंदरांच्या नेतृत्वाखालील विकासाला चालना देण्यासाठी हा जहाज वाहतूक मंत्रालयाचा प्रमुख कार्यक्रम आहे.
- त्याला केंद्रीय मंत्रिमंडळाने २०१५ मध्ये मंजुरी दिली होती.

Source: PIB

पश्चिम बंगालचे राज्यपाल जगदीप धनखर यांनी विधानसभेचे अधिवेशन स्थगित केले

- अलिकडेच पश्चिम बंगालचे राज्यपाल जगदीप धनखड यांनी राज्यघटनेच्या कलम १७४ अन्वये त्यांच्याकडे असलेल्या अधिकाराचा वापर करून राज्य विधानसभेला चालना दिली.
- प्रोरोगेशनबद्दल : प्रोरोगेशन म्हणजे संसदेचे किंवा विधानसभेचे अधिवेशन विसर्जित न करता बंद करणे होय.

- कलम १७४ : या लेखात राज्यपालांना विधानसभा बोलावण्याचे, प्रस्तावना करण्याचे आणि विसर्जित करण्याचे अधिकार देण्यात आले आहेत. राज्यपाल हे कलम १६३ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे अटींच्या आधारेच करू शकतात.
- कलम १६३ : राज्यपालांनी मुख्यमंत्री आणि मंत्रिपरिषद यांच्या सल्ल्यानुसार काम करावे.
- **Source: Indian Express**

मेदारम जठारा 2022

- केंद्रीय आदिवासी व्यवहार मंत्रालयाने मेदारम जठारा 2022 च्या उत्सवाशी संबंधित विविध उपक्रमांसाठी 2.26 कोटी रुपये मंजूर केले आहेत.
- मेदारम जठारा हा भारतातील दुसरा सर्वात मोठा मेळा आहे, कुंभमेळ्यानंतर, जो तेलंगणातील दुसऱ्या क्रमांकाचा आदिवासी समुदाय- कोया जमातीने चार दिवस साजरा केला.
- यावर्षी जठारा 16 फेब्रुवारी ते 19 फेब्रुवारी 2022 (4-दिवस) या कालावधीत होणार आहे.
- हा जठारा समक्का आणि सरलाम्मा देवींच्या सन्मानार्थ आयोजित केला जातो.
- **Source: newsonair**

सेंट्रल जेल इंदूरला स्वतःचे एफएम रेडिओ चॅनल

- मध्य प्रदेशमध्ये इंदूरच्या सेंट्रल जेलने स्वतःचे रेडिओ चॅनल 'जेल वाणी-एफएम 18.77' सुरू केले आहे.
- या रेडिओ चॅनलद्वारे तुरुंगातील कैद्यांना जगातील घडामोडींची माहिती मिळणार आहे.
- रेडिओ चॅनल तुरुंगातील कैद्यांना आरोग्य आणि सामाजिक विषयांची माहिती देखील देईल.
- **Source: TOI**

महत्वाच्या बातम्या: भारत

भारताच्या अध्यक्षपदासाठी G20 सचिवालय

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या केंद्रीय मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत जी-20 सचिवालय स्थापन करण्यास आणि त्याच्या अहवाल संरचनांना मंजूरी देण्यात आली.
- एकूणच धोरणात्मक निर्णयांच्या अंमलबजावणीची आणि भारताच्या आगामी जी -20 अध्यक्षपदाच्या संचालनासाठी आवश्यक असलेल्या व्यवस्थेची जबाबदारी ही कंपनी असेल.
- 1 डिसेंबर 2022 ते 30 नोव्हेंबर 2023 या कालावधीत जी-20 चे अध्यक्षपद भारताकडे असेल, ज्याचा समारोप 2023 मध्ये भारतात जी-20 शिखर परिषदेने होईल.

G20 बदल:

- जी-२० हा देश १९ देश आणि युरोपियन युनियनचा मिळून बनलेला आहे.
- अर्जेन्टिना, ऑस्ट्रेलिया, ब्राझील, कॅनडा, चीन, जर्मनी, फ्रान्स, भारत, इंडोनेशिया, इटली, जपान, मेक्सिको, रशियन फेडरेशन, सौदी अरेबिया, दक्षिण आफ्रिका, दक्षिण कोरिया, तुर्कस्तान, ब्रिटन आणि अमेरिका हे १९ देश आहेत.
- **Source: TOI**

इस्लामिक सहकार्य संघटना (OIC)

ORGANISATION OF
ISLAMIC COOPERATION

- अलीकडेच, कर्नाटकच्या शाळांमध्ये मुस्लिम मुलींना हिजाब न घालण्यास सांगितले जात असल्याच्या मुद्यावर "आवश्यक उपाययोजना" करण्याचे आवाहन या गटाने संयुक्त राष्ट्रांच्या मानवाधिकार परिषदेला केल्यानंतर भारताने ऑर्गनायझेशन ऑफ द इस्लामिक कोऑपरेशन (ओआयसी) वर "जातीयवादी विचारसरणीचे" आणि "निहित स्वार्थाने अपहरण" केल्याबद्दल जोरदार टीका केली.
- ओआयसीने भारताला "मुस्लिम समुदायाच्या जीवनशैलीचे रक्षण करताना त्यांची सुरक्षा, सुरक्षा आणि कल्याण सुनिश्चित करण्याचे" आवाहन केले आहे.

ऑर्गनायझेशन ऑफ द इस्लामिक कोऑपरेशन (ओआयसी) विषयी:

- संयुक्त राष्ट्रांनंतरची ही जगातील दुसऱ्या क्रमांकाची बहुपक्षीय संस्था आहे.

- यात 57 सदस्य आहेत, ते सर्व इस्लामिक देश किंवा मुस्लिम बहुल सदस्य आहेत.
- मुख्यालय: जेद्दाह, सौदी अरेबिया
- **Source: Indian Express**

केंद्राने कूड पाम तेलासाठी कृषी उपकर कमी केला

- भारत सरकारने कूड पाम तेलासाठी (सीपीओ) कृषी उपकर 7.5% वरून 5% पर्यंत कमी केला आहे.
- कृषी उपकर कमी झाल्यानंतर सीपीओ आणि रिफाईंड पाम ऑइल या दोन देशांमधील आयात करातील तफावत वाढून 8.25 टक्के झाली आहे.
- खाद्यतेलांच्या किंमती रोखण्यासाठी सरकारने हाती घेतलेला आणखी एक पूर्वगामी उपाय म्हणजे कच्च्या पाम तेल, कच्च्या सोयाबीन तेल आणि कच्च्या सूर्यफूल तेलावरील आयात शुल्क शून्य टक्के करण्याचा सध्याचा मूलभूत दर 30 सप्टेंबर 2022 पर्यंत वाढविणे.
- वरील पावलांमुळे सरकारने यापूर्वी केलेल्या उपाययोजनांमध्ये वाढ होईल, उदा. 3 फेब्रुवारी 2022 च्या स्टॉक लिमिट ऑर्डरद्वारे, ज्यानुसार सरकारने खाद्यतेल आणि तेलबियांवर आवश्यक वस्तू कायदा, 1955 अंतर्गत 30 जून 2022 पर्यंतच्या कालावधीसाठी साठा मर्यादेचे प्रमाण निर्दिष्ट केले होते.

- **Source: PIB**

भारतातील जपानी औद्योगिक टाउनशिप

- भारतातील जपानी औद्योगिक वसाहती (जेआयटी) अंतर्गत प्रगतीचा वार्षिक आढावा घेण्यासाठी भारत (उद्योग आणि अंतर्गत व्यापार विभाग (डीपीआयआयटी) आणि जपान (अर्थव्यवस्था, व्यापार आणि उद्योग मंत्रालय (एमईटीआय) यांच्यात संयुक्त बैठक आयोजित करण्यात आली होती.

- हे देखील लक्षात घेण्यासारखे आहे की हे वर्ष भारत आणि जपान दरम्यान राजनैतिक संबंधांच्या स्थापनेचा 70 वा वर्धापन दिन आहे.
- दोन्ही देशांनी एप्रिल १९५२ मध्ये राजनैतिक संबंध प्रस्थापित केले होते.
- हे लक्षात घेण्यासारखे आहे की, एप्रिल 2015 मध्ये एमईटीआय, जपान सरकार आणि डीपीआयआयटी, भारत सरकार यांच्यात स्वाक्षरी केलेल्या "भारत-जपान गुंतवणूक आणि व्यापार प्रोत्साहन आणि आशिया-पॅसिफिक इकॉनॉमिक इंटीग्रेशनसाठी कृती अर्जेडा" च्या अनुषंगाने जपान औद्योगिक टाउनशिप (जेआयटी) ची स्थापना करण्यात आली होती, जेणेकरून भारतात विशेषतः दिल्ली मुंबई औद्योगिक कॉरिडॉर (डीएमआयसी) आणि चेन्नई बंगळूरू औद्योगिक कॉरिडॉर (सीबीआयसी) क्षेत्रांमध्ये जपानी गुंतवणूक सुलभ करण्यासाठी पावले उचलली जातील.
- सध्या जेआयटीमध्ये ११४ जपानी कंपन्या आहेत.
- ५ व्या क्रमांकाचा सर्वात मोठा गुंतवणूकदार म्हणून, जपानने 2000 पासून एकत्रित गुंतवणूकीमध्ये ३६.२ अब्ज डॉलर्सपेक्षा जास्त योगदान दिले आहे, विशेषतः ऑटोमोबाईल्स, इलेक्ट्रॉनिक्स सिस्टम डिझाइन अँड मॅन्युफॅक्चरिंग (ईएसडीएम), वैद्यकीय उपकरणे, ग्राहकोपयोगी वस्तू, वस्तोद्योग, अन्न प्रक्रिया आणि रसायने यासारख्या प्रमुख क्षेत्रांमध्ये.
- Source: PIB**

महत्वाच्या बातम्या: जग

भारत-यूएई आभासी शिखर परिषद

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी आणि अबू धाबीचे युवराज आणि युएई (संयुक्त अरब अमिराती) सशस्त्र दलाचे डेप्युटी सुप्रीम कमांडर एच. एच. शेख मोहम्मद बिन झायेद अल नाहयान 18 फेब्रुवारी 2022 रोजी व्हर्च्युअल शिखर परिषद घेणार आहेत.
- आझादी का अमृत महोत्सव म्हणून भारत आपल्या स्वातंत्र्याची 75 वर्षे साजरी करत असताना आणि संयुक्त अरब अमिराती आपल्या स्थापनेचा 50 वा वर्धापन दिन साजरा करत असताना दोन्ही नेत्यांनी दोन्ही देशांमधील ऐतिहासिक आणि मैत्रीपूर्ण संबंधांची संकल्पना मांडणे अपेक्षित आहे.
- पंतप्रधानांनी 2015, 2018 आणि 2019 मध्ये युएईला भेट दिली होती, तर अबू धाबीचे युवराज 2016 आणि 2017 मध्ये भारत दौर यावर आले होते.
- द्विपक्षीय संबंधांमधील एक प्रमुख पुढाकार म्हणजे सर्वसमावेशक आर्थिक भागीदारी करार (सीईपीए).
- सप्टेंबर २०२१ मध्ये सीईपीएसाठी वाटाघाटी सुरू करण्यात आल्या आणि त्या पूर्ण झाल्या आहेत.

टीप:

- UAE हा भारताचा तिसरा सर्वात मोठा व्यापारी भागीदार आहे.
- UAE मध्ये एक मोठा भारतीय समुदाय आहे ज्यांची संख्या 3.5 दशलक्ष आहे.
- Source: PIB**

WHO ने Quit Tobacco App लॉंच केले

- जागतिक आरोग्य संघटनेने (डब्ल्यूएचओ) सिगारेटला लाथ मारण्यासाठी आणि सर्व प्रकारच्या तंबाखूचा वापर सोडण्यास मदत करण्यासाठी 'क्विट टोबॅको अॅप' सुरू केले - ज्यात धूरविरहित आणि इतर नवीन उत्पादनांचा समावेश आहे.
- डब्ल्यूएचओच्या वर्षभराच्या 'कमिट टू क्विट' मोहिमेदरम्यान सुरू करण्यात आलेले 'डब्ल्यूएचओ क्विट टोबॅको अॅप' हा जागतिक आरोग्य संघटनेच्या आग्नेय आशिया क्षेत्राचा तंबाखू नियंत्रणाचा नवीनतम उपक्रम आहे.
- जागतिक तंबाखूविरोधी दिन (डब्ल्यूएनटीडी) दरवर्षी ३१ मे रोजी जगभरात साजरा केला जातो.
- भारत हा तंबाखूजन्य पदार्थाचा उत्पादक आणि ग्राहक दुसऱ्या क्रमांकाचा देश आहे.

Source: Indian Express

जागतिक शाश्वत विकास शिखर परिषद

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी 16 फेब्रुवारी 2022 रोजी द एनर्जी अँड रिसोर्सेस इन्स्टिट्यूटच्या (टेरी) जागतिक शाश्वत विकास शिखर परिषदेत उद्घाटनपर भाषण केले.
- वर्ल्ड सस्टेनेबल डेव्हलपमेंट समिट हा टेरीचा वार्षिक फ्लॅगशिप कार्यक्रम आहे.
- यंदाच्या शिखर परिषदेचा विषय आहे , 'टुवर्ड्स अ रेसिलिएंट प्लॅनेट : सुनिश्चितिंग अ सस्टेनेबल अँड समन्यायी फ्युचर'.
- या परिषदेत हवामान बदल, शाश्वत उत्पादन, ऊर्जा संक्रमण, जागतिक समानता आणि संसाधन सुरक्षा यासह विविध विषयांवर चर्चा होईल.

- 1972 च्या स्टॉकहोम परिषदेपासून गेल्या 50 वर्षांत बरीच चर्चा होऊनही फारसे काही केले गेले नाही, याकडे पंतप्रधानांनी लक्ष वेधले.
- **Source: PIB**

लासा ताप (Lassa Fever)

- अलिकडेच, युनायटेड किंग्डममध्ये लासा तापाचे निदान झालेल्या तीन व्यक्तींपैकी एकाचा मृत्यू झाला आहे.

लासा तापाबद्दल:

- लासा ताप निर्माण करणारा विषाणू पश्चिम आफ्रिकेत आढळतो आणि 1969 मध्ये नायजेरियातील लासा येथे पहिल्यांदा शोधला गेला, असे सेंटर फॉर डिजीज कंट्रोल अँड प्रदुषण (सीडीसी) च्या नोंदी आहेत.
- हा ताप उंदरांमुळे पसरतो आणि प्रामुख्याने पश्चिम आफ्रिकेतील सिएरा लिओन, लायबेरिया, गिनी आणि नायजेरियासह इतर देशांमध्ये आढळतो जिथे तो स्थानिक आहे.
- एखाद्या व्यक्तीस संसर्ग झालेल्या उंदराच्या मूत्र किंवा विष्टेमुळे दूषित असलेल्या अन्नाच्या घरगुती वस्तूंच्या संपर्कात आल्यास ते संक्रमित होऊ शकतात.
- एक्सपोजरच्या 1-3 आठवड्यांनंतर सामान्यतः लक्षणे दिसून येतात. सौम्य लक्षणांमध्ये थोडासा ताप, थकवा, अशक्तपणा आणि डोकेदुखीचा समावेश आहे आणि अधिक गंभीर लक्षणांमध्ये रक्तस्ताव, श्वास घेण्यास त्रास होणे, उलट्या होणे, चेहर्यावरील सूज, छाती, पाठ आणि ओटीपोटात वेदना आणि शॉक यांचा समावेश आहे.

Source: Indian Express

भारत-ऑस्ट्रेलिया अंतरिम व्यापार करार

- भारत आणि ऑस्ट्रेलियाने जाहीर केले आहे की ते मार्च 2022 मध्ये अंतरिम व्यापार करार आणि त्यानंतर 12-18 महिन्यांनी सर्वसमावेशक आर्थिक सहकार्य करार (सीईसीए) पूर्ण करणार आहेत.

- सर्वसमावेशक एफटीए (मुक्त व्यापार करार) पूर्ण होण्यापूर्वी दोन देशांमधील किंवा व्यापारी गटांमधील विशिष्ट वस्तूंच्या व्यापारावरील शुल्काचे उदारीकरण करण्यासाठी अंतरिम किंवा लवकर कापणी व्यापार कराराचा (harvest trade agreement) वापर केला जातो.
- आर्थिक वर्ष 2021 मध्ये दोन्ही देशांमधील द्विपक्षीय व्यापार सुमारे 12.5 अब्ज डॉलर्स होता आणि आर्थिक वर्ष 2022 च्या पहिल्या 10 महिन्यांत त्याने 17.7 अब्ज डॉलर्सचा टप्पा ओलांडला आहे.
- भारत आणि ऑस्ट्रेलिया या दोन्ही देशांमध्ये पर्यटनाला चालना देण्यासाठी सामंजस्य करारही झाला आहे.

भारत सध्या इतर कोणत्या मुक्त व्यापार करारांवर वाटाघाटी करत आहे?

- भारत सध्या ऑस्ट्रेलिया व्यतिरिक्त UAE, UK, कॅनडा, EU आणि इस्रायल यांच्याशी FTA वाटाघाटी करण्याच्या प्रक्रियेत आहे.
- भारत 2022 च्या पहिल्या सहामाहीत UAE आणि UK सोबत लवकर कापणी करार (harvest agreement) पूर्ण करण्याचा विचार करत आहे.
- **Source: Indian Express**

कंदाहारमध्ये WFP ला गहू सुपूर्द करण्यासाठी भारताने सामंजस्य करारावर स्वाक्षऱ्या केल्या

- मानवतेच्या मदतीचा एक भाग म्हणून अफगाणिस्तानला पाठवण्यासाठी कटिबद्ध असलेल्या ५०,००० मेट्रिक टन गव्हाच्या वितरणासाठी भारताने युनायटेड नेशन्सच्या वर्ल्ड फूड प्रोग्रामशी (डब्ल्यूएफपी) करारावर स्वाक्षऱ्या केल्या.
- हा गहू पाकिस्तानमार्गे अफगाण सीमा क्रॉसिंगवर नेला जाईल आणि फेब्रुवारी २०२२ पासून कंदाहारमधील डब्ल्यूएफपी अधिकाऱ्यांकडे सुपूर्द केला जाईल.
- इराणने चाबहार बंदरातून काही गहू आणि नंतर जहेदानमार्गे अफगाणिस्तानच्या सीमेवर जाण्याची सुविधा देण्याची ऑफरही दिली आहे.

World Food Program (WFP):

- WFP ही संयुक्त राष्ट्रांची अन्न-सहाय्य शाखा आहे.
- रचना : १९ डिसेंबर १९६१
- मुख्यालय: रोम, इटली
- **Source: The Hindu**

QUAD परराष्ट्र मंत्र्यांची बैठक

- अलीकडेच चौथ्या जपान-ऑस्ट्रेलिया-भारत-यू.एस. (क्वाड) परराष्ट्र मंत्र्यांची बैठक मेलबर्न, ऑस्ट्रेलिया येथे झाली.
- परराष्ट्र मंत्री एस जयशंकर, अमेरिकेचे परराष्ट्र मंत्री अँटोनी ब्लिंकन, जपानचे परराष्ट्र मंत्री योशिमासा हयाशी आणि ऑस्ट्रेलियाचे मारिस पेन यांनी मेलबर्नमध्ये चर्चा केली.
- त्यांनी "२०२२ च्या पूर्वार्धात" टोकियो येथे जपानचे पंतप्रधान किशिदा यांच्या हस्ते पंतप्रधान मोदी, अमेरिकेचे अध्यक्ष बिडेन आणि ऑस्ट्रेलियन पंतप्रधान मॉरिसन यांच्या समवेत क्वाड समिटीची योजना जाहीर केली.
- **Source: Indian Express**

महत्वाच्या बातम्या: अर्थव्यवस्था

फिनटेक ओपन हॅकाथॉन

- फिनटेक ओपन मॅथचा एक भाग म्हणून, निती आयोग फोनपेच्या सहकार्याने फिनटेक स्पेससाठी सर्वात सर्जनशील सोल्यूशन्स तयार करण्यासाठी आणि कल्पना करण्यासाठी पहिल्या ओपन-टू-ऑल हॅकेथॉन कार्यक्रमाचे आयोजन करणार आहे.
- हॅकेथॉनमुळे संपूर्ण भारतातील नवउद्योजक, डिजिटल निर्माते आणि विकासकांना विचार करण्याची, विचार करण्याची आणि कोड करण्याची संधी उपलब्ध होणार आहे.
- हॅकेथॉनमधील सहभागींनी फोनपे प्लॅटफॉर्मच्या कोणत्याही ओपन-डेटा एपीआयचा वापर पॉवरचा पाया म्हणून अकाउंट अॅग्रीगेटरसारख्या फ्रेमवर्कसह करणे आवश्यक आहे.
- या कार्यक्रमासाठी नोंदणी करण्याची शेवटची तारीख 23 फेब्रुवारी 2022 असून अंतिम प्रवेशिका सादर करण्याची अंतिम मुदत 25 फेब्रुवारी 2022 आहे.
- हॅकेथॉनच्या विजेत्यांची घोषणा 28 फेब्रुवारी 2022 रोजी करण्यात येणार आहे.
- **Source: PIB**

महत्वाच्या बातम्या: संरक्षण

CRNO ची भारत भेट

- रॉयल नेव्ही ऑफ ओमान (CRNO) चे कमांडर रिअर अॅडमिरल सैफ बिन नासेर बिन मोहसिन अल राहबी हे भारताच्या सदिच्छा भेटीवर (13 - 17 फेब्रुवारी 22) आले आहेत.
- भारतीय नौदलासोबतचे द्विपक्षीय संबंध दृढ करणे, तसेच भारतासोबत संरक्षण सहकार्यासाठी नवीन मार्ग शोधणे हा या भेटीचा उद्देश आहे.
- विद्यमान CRNO ची भारताची पहिली भेट, भारतीय नौदल आणि ओमानच्या रॉयल नेव्ही यांच्यातील वाढत्या सहकार्याची पुनरावृत्ती करते, ज्यामध्ये ऑपरेशनल संवाद, प्रशिक्षण आणि विषय तज्ञांची देवाणघेवाण समाविष्ट आहे.
- दोन्ही नौदल १९९३ पासून 'नसीम अल बहर' या द्विवार्षिक सागरी सरावात सहभागी होत आहेत.
- **Source: PIB**

IAF सिंगापूर एअर शो 2022 मध्ये तेजस लढाऊ विमाने दाखवणार

- १५ ते १८ फेब्रुवारी रोजी होणाऱ्या सिंगापूर एअर शो-२०२२ मध्ये सहभागी होण्यासाठी भारतीय हवाई दलाची (आयएएफ) ४४ सदस्यीय तुकडी सिंगापूरमधील चांगी आंतरराष्ट्रीय विमानतळावर पोहोचली.
- आयएएफ जगभरातील सहभागींसोबत स्वदेशी तेजस एमके-आय एसी ची निवड करणार आहे.
- सिंगापूर एअर शो हा एक द्वैवार्षिक कार्यक्रम आहे जो जागतिक हवाई वाहतूक उद्योगाला त्यांची उत्पादने प्रदर्शित करण्यासाठी एक व्यासपीठ प्रदान करतो.
- एअर शोमध्ये आयएएफच्या सहभागामुळे भारताला तेजस विमानांचे प्रदर्शन करण्याची आणि आरएसएएफ (रॉयल सिंगापूर एअर फोर्स) आणि इतर सहभागी तुकड्यांच्या समकक्षांशी संवाद साधण्याची संधी मिळते.

तेजसबद्दल:

- तेजस हे हिंदुस्तान एरोनॉटिक्स लिमिटेडने (एचएएल) भारतीय हवाई दल आणि भारतीय नौदलासाठी एअरोनॉटिकल डेव्हलपमेंट एजन्सी (एडीए) यांच्या सहकार्याने विकसित केलेले भारतीय लढाऊ विमान आहे.
- आयएएफच्या वाढत्या मिग-२१ लढाऊ विमानांची जागा घेण्यासाठी १९८० च्या दशकात सुरू झालेल्या लाइट कॉम्बॅट एअरक्राफ्ट (एलसीए) कार्यक्रमाचा तेजस हा परिणाम होता.
- तेजस हा एचएएलने विकसित केलेला दुसरा सुपरसॉनिक फायटर आहे.

- **Source: India Today**

विज्ञान आणि तंत्रज्ञान

भारतासाठी उपग्रह-आधारित इंटरनेटची घोषणा करण्यासाठी रिलायन्स जिओने SES सह भागीदारी केली आहे

- रिलायन्स जिओने लक्झेम्बर्ग-आधारित उपग्रह सोल्यूशन्स प्रदाता एसईएसशी भागीदारी केली आहे आणि जिओ स्पेस टेक्नॉलॉजी लिमिटेड हा एक नवीन उपक्रम तयार केला आहे.
- उपग्रह तंत्रज्ञानाचा वापर करून पुढील पिढीतील स्केलेबल आणि परवडणारी ब्रॉडबँड सेवा भारतात वितरीत करणे हे या संयुक्त उपक्रमाचे उद्दीष्ट आहे.
- जिओ आणि एसईएस इक्विटीच्या हिश्यात प्रत्येकी ५१ टक्के आणि ४९ टक्के मालकीचे असतील.
- या तंत्रज्ञानात मल्टी-ऑर्बिट स्पेस नेटवर्कचा वापर केला जाईल - म्हणजेच, भूस्थिर (जीओ) आणि मध्यम पृथ्वी कक्षा (एमईओ) उपग्रह नक्षत्रांचे संयोजन जे.आय.ओ. मल्टी-गिगाबिट लिंक्स आणि कंपन्यांना क्षमता वितरीत करण्यास सक्षम आहे.

Source: Indian Express

इस्रोने EOS-04 या उपग्रहाचे यशस्वी प्रक्षेपण केले

- इस्रोने इतर दोन उपग्रहांसह पृथ्वी निरीक्षण उपग्रह ईओएस-०४ चे यशस्वी प्रक्षेपण केले.
- भारताचे ध्रुवीय उपग्रह प्रक्षेपण यान PSLV-C52 ने पृथ्वी निरीक्षण उपग्रह EOS-04 यशस्वीपणे सतीश धवन अंतराळ केंद्र, एस.ए.आर., श्रीहरिकोटा येथून 529 किमी उंचीच्या अपेक्षित सूर्य समकालिक ध्रुवीय कक्षेत प्रक्षेपित केले.
- ईओएस -04 हा उपग्रह एक रडार इमेजिंग उपग्रह आहे जो कृषी, वनीकरण आणि वृक्षारोपण, माती ओलावा आणि जलविज्ञान आणि पूर मॉनिंग सारख्या अनुप्रयोगांसाठी सर्व हवामान परिस्थितीत उच्च-गुणवत्तेच्या प्रतिमा प्रदान करण्यासाठी डिझाइन केलेला आहे.

- पीएसएलव्ही सी ५२ ने दोन छोटे उपग्रहही ठेवले. कोलोरेडो विद्यापीठातील लॅबोरेटरी ऑफ अँटमॉस्फेरिक अँड स्पेस फिजिक्स यांच्या संयुक्त विद्यमाने इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ स्पेस सायन्स अँड टेक्नॉलॉजीने विकसित केलेला 'इन्सपायरसॅट-१' हा विद्यार्थी उपग्रह त्यापैकीच एक आहे. आणखी एक म्हणजे इस्रोचा तंत्रज्ञान प्रात्यक्षिक करणारा उपग्रह आयएनएस-२ टीडी, जो भारत-भूतान संयुक्त उपग्रह आयएनएस-२बीचा अग्रदूत आहे.
- गेल्या वर्षी सुरू करण्यात आलेल्या ईओएस-०३ मोहिमेच्या अपयशानंतर पीएसएलव्हीचे हे पहिलेच प्रक्षेपण होते.
- 2022 च्या पहिल्या प्रक्षेपणामुळे यावर्षी चांद्रयान-3 चे चंद्रावरील हायप्रोफाईल प्रक्षेपण आणि देशाच्या गगनयान मोहिमेचे बहुप्रतीक्षित न झालेले प्रक्षेपण यासह इतर 18 मोहिमा राबविण्याची इस्रोची योजना गतिमान झाली आहे.
- **Source: Indian Express**

महत्वाच्या बातम्या: पर्यावरण

ऊर्जा मंत्रालयाने ग्रीन हायड्रोजन/ग्रीन अमोनिया धोरण अधिसूचित केले

- उर्जा मंत्रालयाने ग्रीन हायड्रोजन/ग्रीन अमोनिया धोरण अधिसूचित केले आहे.

राष्ट्रीय हायड्रोजन मिशन बदल:

- पंतप्रधानांनी भारताच्या 75 व्या स्वातंत्र्यदिनी (म्हणजे 15 ऑगस्ट 2021) राष्ट्रीय हायड्रोजन मिशन लाँच केले.
- मिशनचे उद्दिष्ट सरकारला त्यांचे हवामान उद्दिष्ट पूर्ण करण्यासाठी आणि भारताला ग्रीन हायड्रोजन हब बनविण्यात मदत करणे आहे.
- यामुळे 2030 पर्यंत 5 दशलक्ष टन ग्रीन हायड्रोजन उत्पादनाचे उद्दिष्ट पूर्ण करण्यात आणि अक्षय ऊर्जा क्षमतेच्या संबंधित विकासास मदत होईल.
- जीवाश्म इंधनांच्या जागी हायड्रोजन आणि अमोनिया हे भविष्यातील इंधन म्हणून कल्पित आहेत, या इंधनांचे अक्षय ऊर्जा वापरून उत्पादन करणे, ज्याला ग्रीन हायड्रोजन आणि ग्रीन अमोनिया म्हणतात, ही राष्ट्राच्या पर्यावरणीयदृष्ट्या शाश्वत ऊर्जा सुरक्षेसाठी प्रमुख आवश्यकता आहे.
- यामुळे जीवाश्म इंधनावरील अवलंबित्व कमी होईल आणि कच्च्या तेलाची आयातही कमी होईल.

- **Source: Business Standard**

महत्वाच्या बातम्या: योजना

क्षमता विकास योजना

- मंत्रिमंडळाने क्षमता विकास (CD) योजना 31.03.2026 पर्यंत किंवा पुढील पुनरावलोकनापर्यंत, यापैकी जे आधी असेल, खर्च वित्त समिती (EFC) शिफारशी आणि आर्थिक मर्यादा इत्यादींचे पालन करून चालू ठेवण्यास मान्यता दिली आहे.

15 व्या वित्त आयोगाच्या चक्रादरम्यान योजना सुरू ठेवण्यासाठी मंजूर केलेला परिव्यय ₹3179 कोटी आहे.

मुख्य मुद्दे

- सीडी योजना ही सांख्यिकी आणि कार्यक्रम अंमलबजावणी मंत्रालयाची (MOSPI) चालू असलेली केंद्रीय क्षेत्र योजना आहे ज्याचा एकंदर उद्देश आहे पायाभूत सुविधा, तांत्रिक तसेच मनुष्यबळ संसाधने वाढवणे यासाठी विश्वासार्ह आणि वेळेवर अधिकृत आकडेवारीची उपलब्धता सक्षम करणे.
- या योजनेमध्ये क्षमता विकास (मुख्य) योजना आणि दोन उप योजनांचा समावेश आहे.
  1. सांख्यिकीय बळकटीकरण (SSS)
  2. आर्थिक जनगणना (EC) साठी समर्थन.
- **Source: PIB**

न्यू इंडिया साक्षरता कार्यक्रम

- राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2020 आणि अर्थसंकल्पीय घोषणा 2021-22 शी संरेखित करण्यासाठी प्रौढ शिक्षणाच्या सर्व पैलूंचा समावेश करण्यासाठी आर्थिक वर्ष 2022-2027 या कालावधीसाठी नवीन भारत साक्षरता कार्यक्रम या नवीन योजनेला सरकारने मान्यता दिली.
- प्रौढ शिक्षण हे आता देशात 'सर्वासाठी शिक्षण' आहे.

- या योजनेचा उद्देश केवळ मूलभूत साक्षरता आणि संख्यात्मकता प्रदान करणे हा नाही तर २१ व्या शतकातील नागरिकासाठी आवश्यक असलेल्या इतर घटकांचा समावेश करणे जसे की गंभीर जीवन कौशल्ये; व्यावसायिक कौशल्य विकास; मूलभूत शिक्षण; आणि निरंतर शिक्षण.
- या योजनेत देशातील सर्व राज्ये/केंद्रशासित प्रदेशांतील 15 वर्षे किंवा त्यापेक्षा जास्त वयाच्या साक्षर नसलेल्यांचा समावेश असेल.
- नॅशनल इन्फॉर्मेटिक्स सेंटर, एनसीईआरटी आणि एनआयओएस यांच्या सहकार्याने "ऑनलाईन टीचिंग, लर्निंग अँड असेसमेंट सिस्टिम (ओटीएलएस)" चा वापर करून आर्थिक वर्ष 2022-27 साठी पायाभूत साक्षरता आणि न्यूमरसीचे लक्ष्य दरवर्षी 1.00 कोटी विद्यार्थी आहे.
- "न्यू इंडिया लिटरसी प्रोग्राम" चा अंदाजे एकूण खर्च 1037.90 कोटी रुपये आहे, ज्यामध्ये आर्थिक वर्ष 2022 -27 साठी अनुक्रमे 700 कोटी रुपयांचा केंद्रीय हिस्सा आणि 337.90 कोटी रुपयांचा राज्यहिस्सा समाविष्ट आहे.
- **Source: PIB**

DNTs च्या आर्थिक सक्षमीकरणासाठी योजना (SEED)

- केंद्रीय सामाजिक न्याय आणि सक्षमीकरण मंत्री, डॉ. वीरेंद्र कुमार यांनी विमुक्त, भटक्या विमुक्त आणि अर्ध भटक्या समुदायांच्या कल्याणासाठी DNTs (SEED) च्या आर्थिक सक्षमीकरण योजनेचा शुभारंभ केला.

विमुक्त, भटक्या आणि अर्ध भटक्या समुदायांबद्दल:

- त्यानुसार, या समुदायांच्या समस्या पाहण्यासाठी पहिल्या एनडीए सरकारच्या काळात ऑक्टोबर 2003 मध्ये पहिला आयोग स्थापन करण्यात आला.
- रेणके आयोग 2008 मध्ये स्थापन करण्यात आला होता.
- 2015 मध्ये भिकू रामजी इदाते यांच्या अध्यक्षतेखाली विमुक्त, भटक्या विमुक्त आणि अर्ध भटक्या जमातींसाठी राष्ट्रीय आयोगाची स्थापना करण्यात आली होती.
- या आयोगाच्या शिफारशीवर आधारित, भारत सरकारने 2019 मध्ये DNTs, SNTs आणि NTs (DWBDNCs) साठी विकास आणि कल्याण मंडळ स्थापन केले.

- **Source: PIB**

"नवीन सीमा: अक्षय उर्जेवर एक कार्यक्रम"

- नवीन आणि नवीकरणीय ऊर्जा मंत्रालयाच्या (एमएनआरई) आझादी का अमृत महोत्सव साजरा करण्यासाठी "न्यू फ्रंटियर्स: अ प्रोग्राम ऑन रिन्युएबल एनर्जी" या कार्यक्रमाची सुरुवात विज्ञान भवन, नवी दिल्ली येथे "इंडियाज लीडरशिप इन एनर्जी ट्रान्झिशन" या उद्घाटन कार्यक्रमाने झाली.
- खुबा यांनी भारताच्या ऊर्जा संक्रमणाची वचनबद्धता आणि कामगिरीबद्दल चर्चा केली. संक्रमणाचे नागरिक-केंद्रित स्वरूप आणि भारत सरकारच्या ऊर्जा कॉम्पॅक्ट्स ऊर्जा 2021 वरील उच्च-स्तरीय चर्चेसाठी संयुक्त राष्ट्रसंघाकडे सादर केल्या आहेत.
- गेल्या सात वर्षांत भारताने ३,९५,० मेगावॉट ची स्थापित क्षमता वाढवली आहे, तर आमची सर्वाधिक मागणी २,००,००० मेगावॉट आहे.
- उच्च-कार्यक्षमतेच्या सौर मॉड्यूलसाठी पीएलआय योजनेअंतर्गत, अर्थ मंत्रालय अतिरिक्त 19,500 कोटी रुपये देईल.
- २०२४ पर्यंत कृषी क्षेत्रातील सौरपंपांच्या जागी डिझेल पंपांची जागा घेतली जाणार आहे.
- **Source: PIB**

PM-JAY अंतर्गत लाभार्थी डेटाबेससह एकत्रीकरण

- आयुष्मान भारत प्रधानमंत्री - जन आरोग्य योजना (एबी पीएम-जेए) च्या अंमलबजावणीसह राष्ट्रीय आरोग्य प्राधिकरणाला (एनएचए) अनिवार्य केले आहे.
- AB PM-JAY दुय्यम आणि तृतीयक काळजी-संबंधित हॉस्पिटलायझेशनसाठी प्रति कुटुंब प्रति वर्ष 5 लाख रुपयांपर्यंत आरोग्य हमी प्रदान करते.
- AB PM-JAY अंतर्गत 10.74 कोटी लाभार्थी कुटुंबे 2011 च्या सामाजिक-आर्थिक जात जनगणनेतून (SECC) ग्रामीण आणि शहरी भागात अनुक्रमे 6 वंचितता आणि 11 व्यावसायिक निकषांवर आधारित आहेत.

- NHA ने योजनांच्या अंमलबजावणीच्या विविध पैलूंना बळकट करण्यासाठी कल्याणकारी योजना राबविणाऱ्या विविध मंत्रालयांसोबत सहकार्य केले आहे ज्यात इतर गोष्टींसह लाभार्थी जागरूकता मोहिमा, लाभार्थी डेटाबेस (SECC 2011) समृद्धी इ.
- SECC 2011 मधील बहुसंख्य AB PM-JAY लाभार्थी देखील राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा पोर्टल (NFSA) अंतर्गत लाभांसाठी पात्र आहेत.

राष्ट्रीय आरोग्य प्राधिकरण (NHA) बदल:

- NHA भारतातील प्रमुख सार्वजनिक आरोग्य विमा/आश्वासन योजना आयुष्मान भारत प्रधान मंत्री जन आरोग्य योजना (AB-PMJAY) लागू करण्यासाठी जबाबदार आहे.

- **Source: PIB**

"स्माइल" योजना

- केंद्रीय सामाजिक न्याय आणि सबलीकरण मंत्री डॉ. वीरेंद्र कुमार यांनी केंद्रीय क्षेत्रातील "स्माइल: Support for Marginalised Individuals for Livelihood and Enterprise" ही योजना सुरू केली.
- 'सेंट्रल सेक्टर स्कीम फॉर कॉम्प्रिहेन्सिव्ह रिहॅबिलिटेशन फॉर कॉम्प्रिहेन्सिव्ह रिहॅबिलिटेशन फॉर ट्रान्सजेंडर पर्सन्स' आणि 'सेंट्रल सेक्टर स्कीम फॉर कॉम्प्रिहेन्सिव्ह रिहॅबिलिटेशन ऑफ द अॅक्ट ऑफ द बेगिंग' या दोन उपयोजना ट्रान्सजेंडर समुदायाला आणि भीक मागण्याच्या कार्यात गुंतलेल्या लोकांना सर्वसमावेशक कल्याणकारी आणि पुनर्वसन उपाय प्रदान करतात.
- मंत्रालयाने 2021-22 ते 2025-26 पर्यंत या योजनेसाठी 365 कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे.

- **Source: PIB**

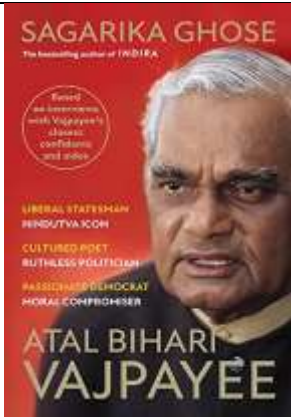
कम्युनिटी इनोव्हेटर फेलोशिप

- अटल इनोव्हेशन मिशन (AIM), NITI आयोग यांनी UNDP, भारत यांच्या सहकार्याने कम्युनिटी इनोव्हेटर फेलोशिप (CIF) सुरू केली.
- फेलोशिप प्री-इनक्युबेशन मॉडेल म्हणून विकसित केली गेली आहे जी तरुणांना सामाजिक समस्यांचे निराकरण करण्यासाठी शाश्वत विकास लक्ष्य (SDG) आधारित उपायांवर लक्ष केंद्रित करून त्यांचे सामाजिक उपक्रम स्थापन करण्याची संधी देईल.
- हा एक वर्षाचा गहन फेलोशिप कार्यक्रम असणार आहे जो सामाजिक-आर्थिक पार्श्वभूमीची पर्वा न करता महत्वाकांक्षी समुदाय नवोन्मेषकासाठी डिझाइन केला गेला आहे.
- या फेलोशिप दरम्यान, प्रत्येक फेलोला AIM च्या अटल कम्युनिटी इनोव्हेशन सेंटर्स (ACICs) पैकी एकामध्ये होस्ट केले जाईल आणि ते त्यांच्या कल्पनेवर काम करत असताना SDG जागरूकता, उद्योजकीय कौशल्ये आणि जीवन कौशल्ये आत्मसात करतील.
- **Source: PIB**

पुस्तके

सागरिका घोष यांनी लिहिलेले "अटल बिहारी वाजपेयी" नावाचे पुस्तक

- अलीकडेच सागरिका घोष यांनी लिहिलेले "अटल बिहारी वाजपेयी" नावाचे पुस्तक लाँच करण्यात आले आहे.
- हे पुस्तक भारताचे माजी पंतप्रधान "अटल बिहारी वाजपेयी" यांचे चरित्र आहे.
- सागरिका घोष या ज्येष्ठ पत्रकार आहेत. इंदिरा: इंडियाज मोस्ट पॉवरफुल प्राइम मिनिस्टर या सर्वाधिक विक्री झालेल्या चरित्राच्या त्या लेखिका आहेत.

महत्वाचे दिवस

जागतिक रेडिओ दिवस

- जागतिक रेडिओ दिवस दरवर्षी 13 फेब्रुवारी रोजी साजरा केला जातो.

- जागतिक रेडिओ दिन 2022 ची थीम "रेडिओ आणि ट्रस्ट" आहे.
- 2011 मध्ये युनेस्कोने जागतिक रेडिओ दिवस घोषित केला.
- 2012 मध्ये संयुक्त राष्ट्र महासभेने हा आंतरराष्ट्रीय दिवस म्हणून स्वीकारला.
- 13 फेब्रुवारी हा दिवस निवडला गेला कारण हा दिवस 1946 मध्ये संयुक्त राष्ट्रांनी संयुक्त राष्ट्र रेडिओची स्थापना केली.
- **Source: un.org**

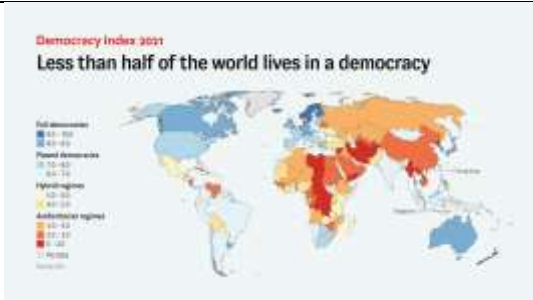
राष्ट्रीय महिला दिन

- नाइटिंगेल ऑफ इंडिया, सरोजिनी नायडू यांच्या जयंती (१३ फेब्रुवारी) रोजी राष्ट्रीय महिला दिन साजरा केला जातो.
- सरोजिनी नायडू यांनी ब्रिटिश औपनिवेशिक राजवटीविरुद्ध भारताच्या स्वातंत्र्य लढ्यात मोठी भूमिका बजावली.
- तिने असहकार आंदोलन आणि भारत छोडो आंदोलनात भाग घेतला.
- स्वातंत्र्यानंतर, सरोजिनी नायडू यांची संयुक्त प्रांताच्या राज्यपाल म्हणून नियुक्ती करण्यात आली जी सध्याच्या उत्तर प्रदेशात आहे, ज्यामुळे त्या भारताच्या पहिल्या महिला राज्यपाल झाल्या.
- आंतरराष्ट्रीय महिला दिन दरवर्षी ८ मार्च रोजी साजरा केला जातो.
- **Source: India Today**

अहवाल

EIU चा लोकशाही निर्देशांक 2021

- इकॉनॉमिस्ट इंटेलिजन्स युनिट (EIU) नुसार, 2021 च्या लोकशाही निर्देशांकाच्या जागतिक क्रमवारीत भारत 46 व्या स्थानावर आहे.
- 9.75 च्या सर्वोच्च स्कोअरसह नॉर्वे लोकशाही निर्देशांकात अव्वल आहे.
- भारताने 6.91 गुण मिळवून निर्देशांकात 46 व्या क्रमांकावर आहे.
- यादीतील शीर्ष 3 देश: नॉर्वे, न्यूझीलंड, फिनलंड
- अफगाणिस्तानने निर्देशांकात तळाचे स्थान पटकावले आहे.

- EIU च्या सर्वेक्षणात समाविष्ट केलेल्या 167 देशांपैकी केवळ 21 देशांना पूर्ण लोकशाही श्रेणीत टाकण्यात आले आहे तर 53 देशांचा समावेश सदोष लोकशाही श्रेणीत करण्यात आला आहे.
- 34 देश संकरित लोकशाहीमध्ये (hybrid democracies) गणले जातात आणि 59 हुकूमशाही सरकारे आहेत.

निर्देशांक बदल:

- द डेमोक्रेसी इंडेक्स हा इकॉनॉमिस्ट इंटेलिजेंस युनिट (EIU) द्वारे संकलित केलेला निर्देशांक आहे, जो इकॉनॉमिस्ट ग्रुपचा संशोधन विभाग आहे, जो यूके-आधारित खाजगी कंपनी आहे जो साप्ताहिक वृत्तपत्र द इकॉनॉमिस्ट प्रकाशित करतो.
- **Source: newsonair**

नवीन नेमणूका

विनीत जोशी यांनी CBSE चे नवे अध्यक्ष म्हणून पदभार स्वीकारला

- शिक्षण मंत्रालयाचे अतिरिक्त सचिव विनीत जोशी यांच्याकडे केंद्रीय माध्यमिक शिक्षण मंडळाच्या (सीबीएसई) अध्यक्षपदाची जबाबदारी सोपवण्यात आली आहे.
- जोशी यांची नियुक्ती त्यांचे पूर्ववर्ती मनोज आहुजा यांची कृषी व शेतकरी कल्याण विभागात विशेष कार्य अधिकारी (ओएसडी) म्हणून नियुक्ती झाल्यानंतर झाली आहे.
- सध्या ते नॅशनल टेस्टिंग एजन्सी (एनटीए) चे महासंचालक आहेत आणि उच्च शिक्षणाच्या इतर अनुलंब संस्थांसह इन्स्टिट्यूट ऑफ एमिनन्स (आयओई) आणि उच्च शिक्षण निधी एजन्सी (एचईएफए) देखील पाहतात.
- १९९२ च्या बॅचचे आयएस अधिकारी असलेले जोशी यांनी यापूर्वी सीबीएसईचे अध्यक्ष म्हणूनही काम पाहिले होते.
- **Source: HT**

इल्कर आयसी एअर इंडियाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी

- टर्किश एअरलाइन्सचे माजी अध्यक्ष इल्कर आयसी यांची एअर इंडियाचे सीईओ आणि एमडी म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- एअर इंडिया बोर्डाच्या बैठकीत या महत्वाच्या नियुक्तीवर शिक्कामोर्तब करण्यात आले, त्यात टाटा सन्सचे अध्यक्ष एन. चंद्रशेखरन हे विशेष निमंत्रित होते.

- १ एप्रिल २०२२ पर्यंत आयसी आपली जबाबदारी स्वीकारेल.
- एअर इंडियाची सुरुवात टाटा समूहाने १९३२ साली केली. मात्र, देशाला स्वातंत्र्य मिळाल्यानंतर १९५३ मध्ये त्याचे राष्ट्रीयीकरण करण्यात आले.

• **Source: TOI**

मुनीश्वरनाथ भंडारी मद्रास उच्च न्यायालयाचे नवे मुख्य न्यायाधीश

- न्यायमूर्ती मुनीश्वर नाथ भंडारी यांची मद्रास उच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायाधीशपदी नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- न्यायमूर्ती एम एन भंडारी यांची नोव्हेंबर 2021 मध्ये मद्रास उच्च न्यायालयात बदली करण्यात आली आणि त्यांनी कार्यवाहक मुख्य न्यायाधीश (ACJ) म्हणून पदभार स्वीकारला.
- मद्रास उच्च न्यायालय, अधिकृतपणे तामिळनाडूचे उच्च न्यायालय असे नामकरण करण्यात आले आहे, हे कोलकाता येथील कलकत्ता उच्च न्यायालयानंतर भारतातील दुसरे सर्वात जुने उच्च न्यायालय आहे.

निधन

संगीतकार आणि गायक बप्पी लाहिरी यांचे निधन

- बॉलीवूडचे दिग्गज संगीतकार आणि गायक बप्पी लाहिरी यांचे वयाच्या ६९ व्या वर्षी निधन झाले.
- बप्पी लाहिरी, ज्यांचे खरे नाव आलोकेश होते, ते 1970-80 च्या दशकाच्या उत्तरार्धात चलते चलते, डिस्को डान्सर आणि शराबी सारख्या अनेक चित्रपटांमध्ये लोकप्रिय गाणी देण्यासाठी ओळखले जात होते.

• **Source: newsonair**

बजाज समूहाचे माजी अध्यक्ष राहुल बजाज यांचे निधन

- उद्योगपती आणि बजाज समूहाचे माजी अध्यक्ष राहुल बजाज यांचे वयाच्या ८३ व्या वर्षी निधन झाले.
- राहुल बजाज यांनी बजाज समूहाचे अध्यक्ष म्हणून ५० वर्षे काम केले.
- 2001 मध्ये त्यांना तिसरा-सर्वोच्च नागरी पुरस्कार पद्मभूषण देऊन सन्मानित करण्यात आले.
- बजाज यांनी 2006-10 मध्ये राज्यसभेचे खासदार म्हणूनही काम केले.
- **Source: Indian Express**

संकीर्ण

दुचाकीवरील मुलांसाठी सरकारचे नवीन नियम

- रस्ते वाहतूक आणि महामार्ग मंत्रालयाने केंद्रीय मोटार वाहन नियम (CMVR), 1989 च्या नियम 138 मध्ये सुधारणा केली आहे आणि चार वर्षांखालील मुलांसाठी, मोटारसायकल चालवताना किंवा चालवताना सुरक्षा उपायांशी संबंधित नियम निर्धारित केले आहेत.
- हे मोटार वाहन कायद्याच्या कलम 129 अंतर्गत अधिसूचित केले गेले आहे, जे केंद्र सरकार, नियमांनुसार, चार वर्षांपेक्षा कमी वयाच्या, मोटारसायकल चालवताना किंवा चालवल्या जाणाऱ्या मुलांच्या सुरक्षेसाठी उपाययोजना करू शकते.
- पुढे, हे सुरक्षितता हार्नेस आणि क्रॅश हेल्मेट वापरणे निर्दिष्ट करते.
- तसेच अशा मोटार सायकलचा वेग ताशी 40 किमीपर्यंत मर्यादित ठेवतो.
- केंद्रीय मोटार वाहन (दुसरी दुरुस्ती) नियम, 2022 प्रकाशित झाल्यापासून एक वर्षानंतर हे नियम लागू होतील.
- **Source: Business Standard**

डाबर ही पहिली भारतीय 'प्लास्टिक वेस्ट न्यूट्रल' FMCG कंपनी ठरली आहे

- भारतातील सर्वात मोठी विज्ञान-आधारित आयुर्वेद कंपनी डाबर इंडिया लिमिटेड आता भारतातील 100% 'प्लास्टिक कचरा न्यूट्रल कंपनी' बनली आहे, 2021-22 आर्थिक वर्षात संपूर्ण भारतातून सुमारे 27,000 मेट्रिक टन ग्राहकोत्तर प्लास्टिक कचरा गोळा केला आहे, त्यावर प्रक्रिया केली आहे आणि त्याचा पुनर्वापर केला आहे.
- यासह, हा टप्पा गाठणारी डाबर ही पहिली भारतीय ग्राहकोपयोगी वस्तू कंपनी ठरली आहे.
- प्लास्टिक कचरा व्यवस्थापन (पीडब्ल्यूएम) नियम २०१६, २०१८ (सुधारित) चा एक भाग म्हणून २०१७-१८ मध्ये डाबरचा प्लास्टिक कचरा व्यवस्थापन उपक्रम सुरू करण्यात आला.
- डाबर हे नोव्हेंबर २०१८ पासून केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळात (सीपीसीबी) नोंदणीकृत ब्रँड मालक आहेत आणि देशभरातील सर्व राज्य प्रदूषण नियंत्रण मंडळांमध्ये आहेत.
- डाबर इंडिया लिमिटेड ही भारतातील चौथ्या क्रमांकाची एफएमसीजी कंपनी आहे.

Source: ET

'भारतातील संग्रहालयांची पुनर्कल्पना' या विषयावर जागतिक शिखर परिषद

- केंद्रीय ईशान्य क्षेत्राचे सांस्कृतिक, पर्यटन आणि विकास मंत्री जी. किशन रेड्डी यांनी हैदराबादमध्ये 'भारतातील संग्रहालयांची पुनर्कल्पना' या विषयावरील अशा प्रकारच्या पहिल्या 2-दिवसीय जागतिक शिखर परिषदेचे उद्घाटन केले.
- भारत, ऑस्ट्रेलिया, फ्रान्स, इटली, सिंगापूर, संयुक्त अरब अमिराती, युनायटेड किंग्डम आणि अमेरिका यासारख्या देशांचे सहभागी 15-16 फेब्रुवारी 2022 रोजी व्हर्च्युअली होणाऱ्या या परिषदेत सहभागी होत आहेत.
- शिखर परिषदेच्या उद्घाटन कार्यक्रमाला आंतरराष्ट्रीय संग्रहालय परिषदेचे अध्यक्ष अल्बर्टो गारिडिनी यांनीही उपस्थित राहून संबोधित केले.

Complete Course On
MPSC Rajyaseva 2022 - Prelims & Main
Enrolment Starts - 14th Feb | Batch Starts - 17th Feb

या कोर्समध्ये तुम्हाला काय-काय मिळेल?

- › 2022 च्या MPSC राज्यसेवा परीक्षेची संपूर्ण तयारी
- › महाराष्ट्रातील नामांकित तज्ञ शिक्षकांद्वारे लाईव्ह क्लासेस
- › पूर्व+मुख्य+ मुलाखत या सर्वांची एकत्रित तयारी
- › सर्व विषयांचे संदर्भसाहित्य व मोफत नोट्स दिले जातील
- › दर्जेदार तयारीसाठी उत्तम Daily Study Plan
- › सर्व प्रकारच्या शंकांचे निवारण
- › आयोगाच्या बदलत्या स्वरूपानुसार कोर्सची रचना
- › विषयानुसार व घटक निहाय टेस्ट सिरीज

डॉ. सचिन भस्के
सामान्य विज्ञान आणि विज्ञान
व तंत्रज्ञान तज्ञ

सुमित तट्टे:
गणित आणि बुद्धिमत्ता
चाचणी तज्ञ

रितेश खिरड
अर्थव्यवस्था आणि
राज्यव्यवस्था तज्ञ

वैभव राजुत
इतिहास आणि चालू
घडामोडी तज्ञ

अभिजीत पाटील
भूगोल, पर्यावरण आणि चालू
घडामोडी तज्ञ